

VASÁRNAP

EGYHÁZTÁRSADALMI KÉPES CSALÁDI LAP.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
TÓTHFALUSI JÓZSEF,
ev. ref. lelkész.

TÁRS SZERKESZTŐ:
PAÁL GUSZTÁV,
ev. ref. koll. tanár.

KIADJA:

Az Erdélyi Ref. Egyházkerület
„Egyházi Ertekezlete“

Megjelenik:

minden vasárnap egy iven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

hová a lapba szánt kéziratok

reklamációk és

előfizetési pénzek küldendőek

Maros-Vásárhely,

Szentgyörgy-utca 9. szám.

ev. ref. lelkészi lakás.

Márczius 15.

1848 márczius 15! E napon született meg a magyar szabadság, e napon hullott le a bilincs a sajtóról!

Mintha ama evangéliomi láng, a szentlélek ereje szállotta volna meg a márcziusi ifjakat, mely az apostolokkal csodákat mivelt. S e láng felrázta álmából az alvó nemzetet, melynek érzelmeit, gondolatait nem volt szabad napvilágra hoznia addig s amely műveltségéről még tanúságot sem tudott tenni, mert nem volt szabad.

Mi várhat arra a nemzetre, mely érzelmeinek és gondolatainak kifejezésétől el van zárva; mily reménye lehet annak, hogy a művelődés útján gyorsan haladó szerencsésebb szomszédjai mellett létét fenn tudja tartani, ha eszméinek megvalósításában, alkotásainak létrehozásában korlátozzák!?

De „egy erős istenség őrzi gondosan a magyar nemzetet“! S a kétes jövő előtt oly nap derült reánk, mely évtizedekkel vitte elé az időt, honnan a magyar nemzet ujjászületését számíthatja.

Sajtószabadság, . . . lelkiismereti szabadság! Vajha az a nap, mely a nemzetre oly áldásos jövőt jelentett, teljes mértékben árasztotta volna fényét minden egyes emberre, a hitben való megigazulás s a lelkiismeret szabadsága által. Vajha annak fényétől mindnyájan megigazulnánk, Istennek kegyelméből, a Jézus Krisztusban lett váltság által.

Légy üdvözölve ötvenkilencz év után is nemzetünk ébredésének egyik legszebb napja, úgy örködjék a magyarok Istene nemzete felett, hogy századok multán is lelkesedéstől lángoljon minden arc, sebesebben lüktessen minden szív e napon!

Nagy Endre.

Multról és jelenről.

Irta és ferolvasta Maros-Vásárhelyt 1907. február hó 24-én tartott vallásos estélyen SZÁSZ FERENC.

A 16. század a forrongó lélek viharos százada volt. A renaissance s a humanisták gazdag szellemi fényére mélységes álmából felocsudott, megébredt emberiség lelke többé nem akart megpihenni ama régi világban, melyet századok pora, nagyidők szennye, idők és emberek buta tévelygése, gonosz számítása s undok bünei tettek ránézve elviselhetetlenné. Keresett, kutatott, szomju lélekkel vágyott, vágyakozott ez a lélek egy jobb világ után, melyben leteheti végre bilincseit s melyben szállhat, szabadon szállhat fel-fel a magasba Istenhez, az örökkévaló zsámolyához.

Végre a wittembergi toronyóra nagyot ütött. Kongására az iránytalanul koválygó emberiség lelke összerendült, figyelmes lett, — aztán diadalmasan felujongott.

Érezte, hogy ama kongás csakugyan időjelzés volt. Mondjam-e mit jelzett? Születést! 390 esztendeje, hogy Luther Márton a wittembergi vártemplom ajtajára kiszegte 95 tételét. Ezzel történt az a születés: egy eszme, a reformáció született akkor s ezt jelzé ama toronyóra.

Csak épen ez, mert hiradásul biztatóul reménységre, csillag nem jelent meg az égen. A csillag fénye helyett a megelőző sötét éjszakát a Huss Jánosok, Savonarolák égre vetett máglyafénye s Párisban a bertalani éj véres áldozatainak hangos kiáltásai, halálhörgése, tették rémössé. Éppen ezeken miatt ujongott fel ama jelzésre, az eszme ujjászületésére az emberiség lelke, mert megértette, hogy ez számára ama rég óhajtott, keresett új világot jelenti: a haladás, fejlődés, tökéletesedés világát. Várta tőle a békesség világát is. Hiába várta! Az eszme ellenzői mindjárt születésénél oly ádáz erővel s gyűlölettel törtek ellene, hogy megmaradását igazán csak annak hőszönheté, mert Isten rendelése volt s nem emberi találmány.

Béke helyett tehát új harcot teremtett, hiszen Zwingli vérkeresztséget szenvedett érte, Németországot végig seprte a harminc éves háború s itt e hazában is mennyi keservet, mennyi könnyet, mennyi vért okozott! Amott halálra hurcolták a jó Leglédi Istvánt, Sélleit agyon gyötörték, sok derék hívővel életök árán tettek tanubizonyságot az igaz hit mellett. Igen, a máglyafénye itt is bevilágította azt az utat, melyen hitünk követői meggyőződésük szerint jobbak, igazabbak lehettek s könnyebben elérhettek az üdvösség forrásához.

S míg a máglyák égtek, lobogtak rémes világitással, szólott a zsoltár, hallatszott az ének, a rablánczra hurcolt papok, a gályarabok éneke.

De mindegy! Az emberiség ez eszme utján nagy eredményekhez jutott. Nyomán haladt előre, nagy

arányokba közeledett az eszmény: a tökéletesedés felé. El nem érte, mert mint a hegymászásnál a magasba törekvővel történni szokott: — a felfelé törekvő emberiségnek utjában is meg-megcsuszott lába alatt a föld; a merede-ről visszadobta, sokszor elborította, maga alá temette. Máskor sziklagörgeteg zudult rá, seprte sorait. Minden lépésében pedig túske megtépdeste, szikla megvérezte. Ám a haladás, a fejlődés áldozatokkal jár s ha ez áldozatokat azok, kikben az Antikrisztus lelke lakozott, ki is erőszakolták: — a keservek vigasztalássá, a megpróbáltatások lelki nagysággá, az elháó sóhajok hálaadó imádsággá, Istennek tetsző kegyes áldozatokká váltak. S a sebek? A sebek behegedtek; — a romok felett pedig új élet támadt, repkény nőtt, virágillat terjedt s megcsendült újra a madárdal.

És benn a lélekben? Oh ott még nagyobb változásokat okozott az új eszme. Régi, hamis bálványokat sujtott a porba, megrögzött tévedéseket seprte el, megszentelt előítéleteken tette túl magát s új színt, új tartalmat, új meggyőződést, új világfelfogást teremtett a megújított hit által s az elernyed, de fel-felvirágzó világában is megcsendült a zsoltár: „Erős várunk nekünk az Isten”.

Nekünk magyaroknak még ennél is többet hozott az új eszme. Mi magyarok egyenesen ennek köszönhetjük nemzetül való fennmaradásunkat. Igen mert historiatlag bebizonyított tény, hogy ama súlyos viszonyok között, melyek hazánk és nemzetünk felett a mohácsi vész és a két királyok óta elviharzottak, egyedül a protestantizmus összetartó, mindenható ereje, gazdag nemzeti tartalma volt képes egyesíteni a maroknyi magyarságot s szellemi iránya tudta fenntartani, ápolni, fejleszteni a nemzeti nyelvet, nemzeti miveltiséget s a nemzeti összetartást.

Igy állván a dolog, illő egy pillanatra felidézni a múlt idők szellemét s megemlékezni azokról a szentekről, apostolokról, kik itt e földön, a magyar földön elhíntették az új hit magvait, hirdették az evangelium igéit az apostolok lelkesedésével és a vértanúk önfeláldozásával.

Sőt nemcsak illő, de egyenesen kötelességünk ez, hisz' már ezelőtt 250 esztendővel így sóhajtott fel Pósházi János: „Valóban káros és szánakozásra méltó dolog, hogy más egyéb nemzeteknek, példájok szerint ami országunk első egyházi reformátorairól teljes historia nem irattatott, hogy lett volna örökkévaló emlékezetül a nemzedékeknek”.

250 esztendő mondok Pósházinak e feljajdulása s fájdalom még mindig úgy állunk, hogy nagy reformátoraink áldott emlékét ma sem őrzik hozzájuk méltó díszes monografiák, annál kevésbé van átmenve a köztudatba nevük, hirük, apostoli munkájuk, csodálatos erejük. Azért ne érjen gáncs, ha egyházunk, egyházi életünk mai súlyos, válságos viszonyai között

kettős kötelességtől hajtva egy pillanatig a multba vezetem a tisztelt hallgatóságot, hogy áldozzunk, közösen áldozzunk egyik emlékének ama halhatatlanok közül, kiknek önfeláldozása s nagysága előtt az egész nemzet köteles meghajolni.

Dévay Biró Mátyásról, kit kortársai magyar Luther melléknévvel tiszteltek meg, akarok ehelyt az idő és viszonyokhoz mérten keveset szólni.

Dévay Biró Mátyás a legelső azok közül, kik magyar létükre magyar földön a fajmagyarság között hirdették az új hit igéit. Mig ő és társai fel nem léptek, addig nem is verhetett a tiszta magyarság között az evangéliumi vallás mélyebb gyökeret, mert a gyűlölt „német hit“ elnevezése visszariasztotta tőle. Pedig a mohácsi vész előtt már voltak hívei hazánkban. Hiszen maga Mária királyné, bár a régi hit híve 1523-ban, mégis az év tavaszán Albrecht örgrófhhoz, ki akkor már protestáns volt, így ír: „Édes gonosz bátyám! Ugy látszik, hogy ti ájtatos hugotokról egészen megfeledkeztek, mert régóta nem irtatok nekem. Én azonban ájtatos imádságomban nem feledkezem meg rólatok. Mindennap imádkoztam értetek, hogy Isten olyan ájtatossá tegyen titeket, amilyen én vagyok. Kérlek, irjátok meg nekem, vajjon imádságomnak volt-e foganatja, vagy sem? Ha ez nem segített volna rajtatok, egy-két fillérért szívesen áruba bocsátok néktek ájtatosságot, mert én ezzel tülön-tul bővelkedem. Szívesen írnék többet, de testvéretek György örgróf kertjébe kell sietnem ebédre, a levélvivő hírnök pedig nem várakozhatik. Maradok ájtatos hugotok Mária“. Mikor a legmagasabb helyen katolikus létükre ilyen gunyt üztek a vallásos áhitattal, mi természetesebb, hogy Buda német ajku polgárai között a Szepességben s a szász földön már számos híve volt Luther tanainak, hisz' e polgárok állandó összeköttetésben állottak a kereskedés révén németországi rokonaikkal. A magyarság között azonban csak akkor terjedt el, midőn tudományosan képezett magyar ifjak Wittembergéből hazajöve magyar nyelven magyar célzattal hirdették.

Ilyen volt Dévay Biró Mátyás, ki a 16 ik század első éveiben született magyar nemes szülőktől Déván. Katolikus szülői lévén, előbb ő is e hiten nevelkedett s mint ilyent 1523-ik év télre forduló felében már Krakkóban találjuk az egyetemen, melynek anyakönyvében bejegyzett neve után egy későbbi látogató ezeket jegyezte latin nyelven: „Ez a Mátyás hozta be a lutherán dögvészt; elkárhozott ember és kárhozat fia“.

Ez egyetemen valószínűleg másfél—két esztendőt töltött Dévai; azután hazajött, szerzetbe lépett s buzgó katolikus pap lett. Azonban e tudomány szomjas fiatal papot, ki tovább látott már faluja tornyán, az idők szelleme nem engedte falusi magányába jámbor hívei közé eltemetkezni. A wittenbergi toronyóra kongása hozzá is elhatott, elhallzott s rá ő is megren-

dült. Lelkét kételyek fogták el, gyötörték a lelkiismeret kígyói s többé e helyen nem volt maradása. Isten uja elvitte őt is oda, honnan a tikkadt emberiség az élővizek hűsítő forrását várta, remélte s honnan új élet áradt az emberek elernyedő világába.

Igy került 1529 őszén a wittenbergi egyetemre. Ez egyetem mig előbb alig akadt látogatója, Luther fellépésével annyira népes lett, hogy alig bírta befogadni hallgatóit. Ezért írta róla a XVI. század egyik nagy szelleme: „Ime a bölcsesség itt építé fel csarnokát: . . . eljöttek ide minden nemzet fiai Európa földéről: olaszok, franciák, spanyolok, angolok, skotok a sarkszigetek lakói, sarmeték, hunnok, illirek, scythák, északról, keletről, délről, északnyugatról. S ezért dicsekedhetett el Melanchton hogy egy vacsorájánál tizenegy nyelv volt képviselve: „latin, görög, héber, német, magyar“ stb.

Az akkori tudományosság e szentelt csarnoka sűrűn látogatott hely volt a tudományszomjas magyar ifjuság által s Dévai Biró Mátyás itt tanulta meg, hogy régi egyháza, régi szervezetében nem állhat fenn s gyökeres reformálásra szorul; itt ébredt s erősödött lelkében a szabadságra való törekvés; itt jött rá, hogy az igaz vallásossággal áthatott lelkeknek Istenrel való békességet s benső nyugalmat néhány forinttal megvásárolt bünbocsátó cédula nem adhat; itt ítélte meg régi egyháza papságának s tudományokban való elmaradott butaságát s erkölcsi sülyedését s itt szívta végre magába a reformáció megváltó igéit, üdvöt adó tanításait.

Az új eszme ellenállhatatlan erejével ragadták meg ezek lelkét s csináltak belőle renegátot, mint ahogy renegát volt Huss, Calvin, Zwingli, Luther Pál apostol s maga Jézus Krisztus is. 1531. tavaszán már mint az új hit felszentelt bajnokát találjuk Budán predikátorságban. E tisztében a hitöket változtatók rajongásával fog munkához s nem arra törekedik, hogy magának biztos, állandó, kényelmes hivatalt szerezzen, hanem arra, hogy a reformáció eszméit s intézményeit minél több különböző helyen hirdesse, terjessze és megszilárdítsa. Szépen jellemzi a predikátorok s velők Dévai munkáját egyik jeles ironk, a midőn azt mondja, hogy az ő munkájuk a magvető munkája vala, ki ha elhínté egy ponton magvait, tovább lép, hogy munkáját folytassa, Istenre bizván az áldást s neki hagyván az eredmény dicsőségét. Valóban így tett Dévai is. Alig lép fel Budán s hirdeti az új keresztelést a szószéken és sajtóban egyenlő buzgalommal, már ugyanez év őszén Kassán találjuk, hová a városi tanács egyenes meghívására jutott.

A remete egyszerűségével, kívánván csak victust és amictust, élelmet és öltözetet. — de az apostolók lánglelkével hirdette a nagy igazságot, a maga meggyőződését a maga lelkének szent sugalatait. Hirdette, hogy egyedül hit által igazolunk meg, kimondta az egyetemes papság elvét s elvette a régi egyház papá-

tekintélyével együtt annak minden ozsdiságát: bucsújárásokat, szentek segítségül hivatását stb. s csak egyedül Krisztus megsegítő erejét fogadta el.

Tette pedig mindezeket hirdette nemcsak a legelszántabban, halálmegvetéssel, nagy erkölcsi erővel, hanem a nagy tudománnyal és műveltséggel s kitünő ésszel is.

(Vége köv.)

Március Tizenötödikén.

*Frissen árad a márciusi szellő,
Szárnyán a szüzi napsugár röpül;
Mosolyg az ég, csak játszó köd a felhő . . . --
Oh, szent tavasz! Te szállongsz itt körül
Virág fakad életadó lehedre,
Lelkünkre ráhull fényes napsugár . . .
És vágyva kérjük: eljön-e közénkbe,
Kit nemzetünk oly rég, esengve vár?*

*Eljön-e kozzánk fényes istenarccal
A győzedelmes égből szállt erő?
Várt messiásunk, a ki megvigasztal,
Hogy a derű a zordon éjre jő;
Az élet, a mely a mezőn virág,
A bölcs elméjén: teremtő világ . . .
Mely nélkül létünk csupán szörnyű vakság —
Örökös jogunk: **emberi szabadság!***

Ince Béla.

Isten igéje.

Esaiás 5. r.

Kedves dalocskában, behízogó hangon mond éneket Esaiás, a próféta az ő szerelmeséről, a Jehováról s annak szőlőjéről.

Napsütötte hegyoldalán, kövér talajon van e szőlő, mondja. Jehova azt mélyen megforgatta, felásta, kötél megtisztogatta, nemes vesszővel beplántálta, örzés végett tornyot épített közepébe, s ajtót is vágott beléje. Szóval gondozta, minden kellővel ellátta.

Miért mondja mégis tovább szerelmese nevében: elvonszom kerítését, hadd legyen legelővé; lerontam kőfalát, hadd tapadtassék meg; ennek utánna nem metszetik meg, nem kapáltatik meg; tövis növi fel, túske veri fel. Ráparancsolok a felhőkre is, hogy esőt se hullassanak rá?

Azért, mert a Jehova várta, hogy szőlője — mely az „Izrael háza“ — jó szőlőt teremjen s ime vadszőlőt termettek gyönyörűséges ültetései — kik „Juda férfiai.“

Hat fajban összegezi a próféta a vadgyümölcsöt, a vadszőlőt.

Vadszőlő a telek és földbirtok telhetetlen birvágya, azok összehalmazása; minek büntetése szükség, nagy éhség (8—10). Vadszőlő a mértéktelen élet-

mód, a részegeskedés, dobzódás, mik feledtetik Isten üdvélcéljait; ennek büntetése betegség, halál, elszegényedés, megaláztatás (11—17.r.) Vadszőlő a szabadon vétkezés, az ígért üdv el nem bírása, a fenyegető ítélettől való nem félés (18—10). Vadszőlő az örök erkölcsi alapok elfordítása, meghamisítása: a mikor a panaszt jónak mondják és viszont; a mikor a sötétiséget világossággá teszik és viszont; a mikor a keserűt édesen mondják és viszont (20. v.) Vadszőlő az ön-bölcsességben való elbizakodás szemben az istenivel (21.) és végül vadszőlő a részegítő italok és ajándékok általi megvesztegettetés; a mikor a panasz igaznak nyilvánítottatik és az igaznak igazsága elfordítottatik — ajándékért (22).

Az ilyen vad gyümölcsöt, termőszőlőt bizony nem hiába verte maga Jehova. hogy a hegyek is megrendültek belé, hogy szemétként feküdtek holttesteik az utcákon; nem hiába bocsátott rá vad, kegyetlen, népet, mely gyors, mint a forgó szél, kitartó, jól fegyverzett, kegyetlen, mint oroszán és legyőzhetetlen.

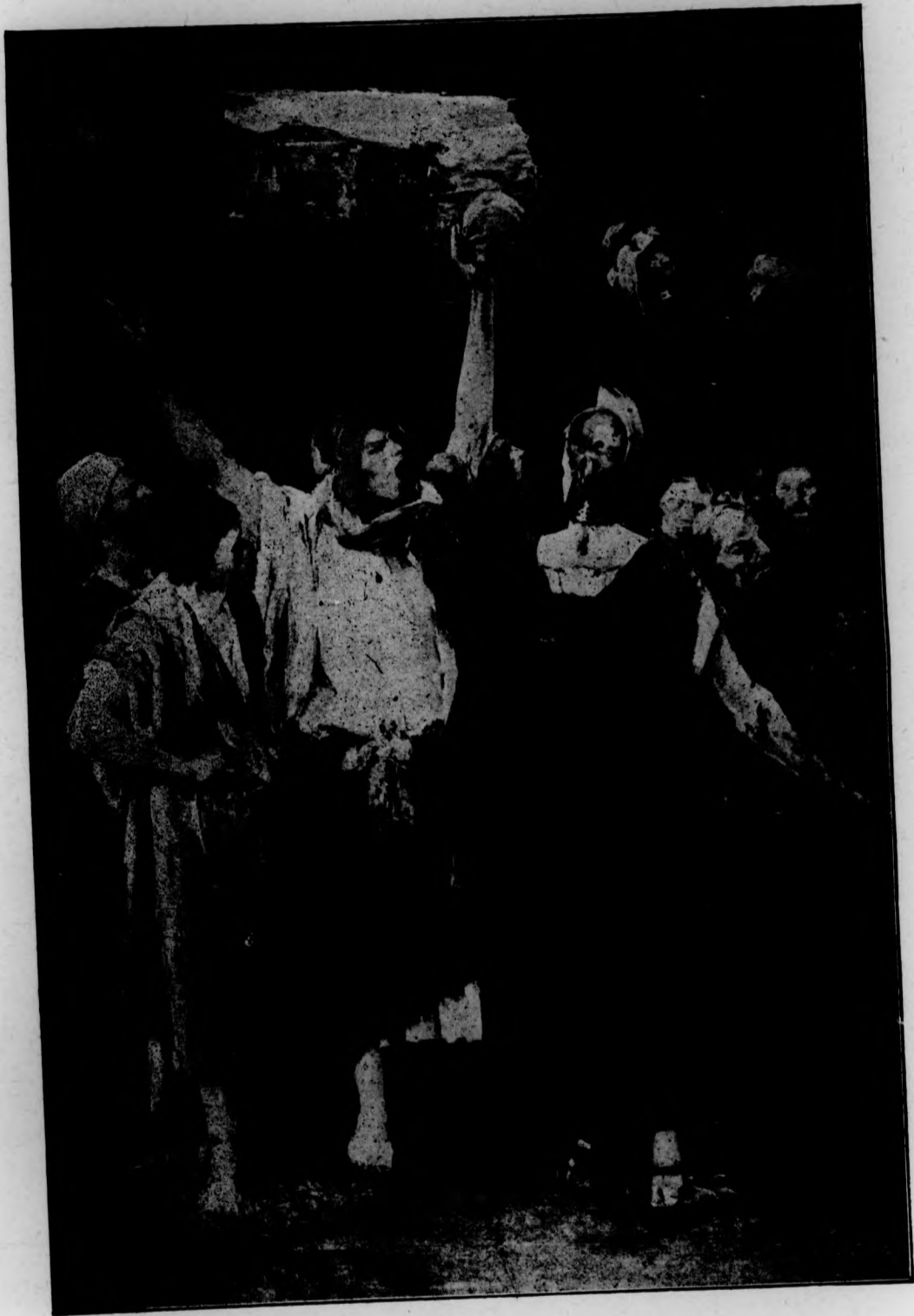
Mi is Isten szőlője vagyunk. Nem kevésbé gondoz bennünket is mint hajdan Izrael házát. Ellát minden szükséges kellekkel: testi-lelki áldásokkal. Kegyelmi ajándékokkal Nemes ültetvényei vagyunk. Minden teremtett dolgoknál drágábbak. És mi is megcsaljuk várákozásában gyümölcsjeinkkel. Jó gyümölcsök helyett termünk egrest, vadszőlőt. Avagy nincsenek közöttünk, kiknek szóljon a vagyonban telhetetlenek jajja; nincsenek-é, kiket intsen a részegeskedők, dobzódók jajja; nincsenek-é, kiket figyelmeztessen a jaj; mely azoké, kik imigyen szólnak: kicsoda az Isten, hogy engedjünk neki? Nincsen-é helye a jajnak, mely szól az erkölcsi értékeket, igazságokat tulajdon bölcsességökkel meghamisítóknak.

Nincsenek-é, kiknek oda menydörögje az ige: jaj azoknak, kik Isten bölcsessége előtt meg nem alázkodnak. És nincsenek-é közöttünk, kikre talál az utolsó jaj: a gonoszt ajándékért igaznak mondják, mert megvesztegethetők.

Feleljen meg a kérdésekre mindenki szívének őszinte sugallata szerint. Én úgy gondolom, hogy ha Izrael házára hat jajt kiáltott a próféta, a mi fejünkre kiáltható hatvanhat is. És mégis csodálkozunk, hogy annyi a panasz, az elégedetlenség, a zugolódás. Még több is jöhet. Az sem lehetetlen.

Hiszen a Keresztelő minden rossz fának a tűzre vettetést jövendőlte. A Krisztus pedig megátkozta a terméketlen fügefát, És az Isten? . . . Az Isten a vadszőlőt termő szőlőt megfosztja minden életiöltetétől. Átadja a megsemmisülésnek.

Molnár Imre.

Munkácsy Mihály: Krisztus Pilátus előtt. (Részlet.)

Kegyesség útja.

Mit teszel Ő érette?!

Egy hívő fiatal ember halálos ágyon feküdt, betegsége idejében tért meg s talált békét az Úrban. Egy napon édes anyja a mellék szobából így hallja őt kiáltani: „Elveszett, elveszett; hiába, elveszett!” Aggódva siet hozzá édes anyja: „Fiam, édes fiam, csak nem vesztetted el a Jézusban vetett hitedet?” „Nem, édes anyám” — felelé a beteg — „teljes bizalommal megyek az örökkévalóságba, mert tudom, hogy a Jézus megváltott engem, de az életem, mely hiábavaló volt, elveszett. Huszonnégy évet töltöttem és semmit sem tettem Ő érette. Önmagamnak éltem s a világnak és csak későn adtam át magamat Neki. Ő elfogadott, de én semmit sem tettem érette, ezért van egy elveszett élet mögöttem.

Legyen ez egy ijesztő és egyszersmind buzdító példa az ifjak számára.

Fiatal leányok! Ifju emberek! Még ma adjátok magatokat át Neki; mindennap elveszett, melyet nem Neki éltek. Boldogok, a kik ifjui erőiket az Urnak szentelve, korán beoltatnak és sok gyümölcsöt teremhetnek.

A divat.

Egy vidéki ketesztyén ember városi urak társágába került egy lakoma alkalmával. Amint betálaták az ételt, a társaság tagjai azonnal hozzáfogtak az evéshez. A mi vidéki emberünk pedig imára kulcsolta kezeit, elmondá asztali imáját s csak azután evett. Erre a társaság egyik tagja gúnyosan kérde tőle:

„Nemde bácsikám, kigyelmeteknél még mindig a régi divat szerint megy ugye? Ott még mindig imádkoznak mindnyájan?”

„No ezt nem gondolnám, — felelt az öreg — Van néhány szarvasmarhám, azok soh'sem imádkoznak, midőn enni kapnak. Ők bizonyára az új divathoz alkalmazkodnak.”

Ez a felelet elszégyenítette a gúnyolódót.

Egyháztársadalmi élet.

Titkári jelentés.

(Folytatás.)

Egyesületünknek ez idő szerint van 68 alapító, 187 rendes és 42 pártoló tagja; összesen 297. Utolsó közgyűlésünk óta beléptek alapító tagnak: Br. Kemény Árpád, br. Kemény Árpádné, A Nagyenyedi Kisegítő Takarékpénztár, az Alsófehérmegyei Gazda-

sági Bank, Vita Ödönné, dr. Szilády Zoltán, Kovács József, dr. Garda Kálmán, Bedő Dénes, Benedek Gábor és Málnási Domokos. Így emelkedett az alapító tagok száma 57-ről 68-ra. Rendes tagokká lettek: Györfi Bereczki Lászlóné, Wohner Rudolfné, Zeyk Árpádné, Fejér Pálné és Báthori Gyuláné. — Pártoló tagokká: Földes Edéné, dr. Mátyás Mihályné, Novák Istvánné, Reich Mihályné, Benedek Sámuelné, Kiss Jenőné, Major Jánosné, öz. Bauer Antalné, öz. Székelyhidy Jánosné, dr. Reich Béláné, Szirányi Jenőné, Bogdándy Jánosné, dr. Jeney Elek, dr. Müller Jenő, Felszegi Sándor, Bereczki Miksa és Nehéz János.

A tagok közül elhaltak: öz. Székely Ferencné, öz. Klimes Károlyné, öz. Lócsey Lajosné rendes tagok, — és öz. Kis Áronné pártoló tag. — Eltávoztak: Pánczél Józsefné, öz. Bihari Istvánné, Krenián Aurélné, Ács Endréné, Foglár Józsefné, Szathmáry Józsefné, Horváth Irén, Karsa Kálmánné rendes tagok — és Pánczél József pártoló tag.

Tartottunk 3 malinét: 1906. január 14-én, február 11-én és március 25-én; — és két estélyt: 1905 okt. 1-én és 1906. november 3-án. — Ezeknek a célra szolgáló tisztajövedelme 1945 K 46 fillér volt.

Estélyeinken és mulatságainkon közreműködni egy vagy több alkalommal szivesek voltak: Elekes Irénke, Váró Margit, Albert Margit, Bakó Irma, Berde Juliská, Kolumbán Ilonka, Kis Zsigmond, Éltető Sándor, ifj. Graef Jánosné, Farnos Eszti, Fülöp Judit, Jakab Linka, Lázár Panni, Nagy Elma, Toronyi Panni, Ince Miklós, Bodola Mariska, Habekost Alajos, Solymosi Elek, Veress Gábor, Veress István, Fogarasi Albert, dr. Farnos Dezső, a gimnáziumi vegyeskar, Balla Béláné, Hegedüs Mariska, a tanítóképző férfikara, a ref. theol. fakultás énekkara, Kénessey Béla, Lázár Amália, Winkler Lia, Szabó Gyula, Tankó József, Györke János, Lengyel Lajos, Kovács András, Jancsó Sándor, az iparos önképzőkör énekkara, Weinrich Frigyes, dr. Szilády Zoltánné, dr. Farnos Árpád, Pataky Lászlóné és Zsigmond Ferenc, kiknek ez alkalommal is leghálásabb köszönetet mondok.

Anyagi erőnk hála Istennek — célunkhoz — mértelen — kielégítő volt. A rendes alapító tagsági díjakon kívül a jövőre szóló erőgyűjtésre is gondoltunk. Ez azonban nem zárja ki azt, hogy a tagok egyrésze ne igyekezzék tagsági díjait egy kissé pontosabban és készségesebben fizetni. Nem a magunk számára kérjük! A legnemesebb célra használjuk. Adják tehát feleslegeikből szívesen azt a csekélységet.

A rendes tagdíjakon és jövedelmeken kívül jótékony adományok is szép összegben folytak be! Adományozni szivesek voltak: Az iparos önképzőkör egy jótékonycéln estély jövedelméből 114 K 82 fillér; Zeyk Dániel — hus-osztásra két ízben — 100—100 K, öz. Müller Mihályné 10 K, az Alsófehérmegyei Gazdasági Bank 50 K, a Kisegítő Takarékpénztár az alapító-tag

diján kívül 50 K, Felszegi Sándor 30 K, özv. Gr. Kún Gézáne 20 K, br. Kemény Árpád és neje 30 K, Fogarasi Béláné 6 K Egy névtelen 6 K, Bőjthe Kálmán 10 K, Zeyk Dánielné 40 véka burgonya 40 korona értékben.

A szeretet adományaiért tegye a Szeretet boldoggá életüket!

Segélyeztünk pénzzel, kenyérral, hússal, tejjel, burgonyával, fával. — Látogattuk és vigasztaltuk a betegeteket és igyekeztünk őket ellátni a szükségességekkel.

Rendes és állandó segélyben részesült 85–95 család; e mellett a szükséghez képest szegénysorsu betegek és árvák, kiknek segélyezésénél nem néztük, hogy ki micsoda nemzetiséghez, vagy felekezethez tartozik, csak azt tekintettük, hogy felebarátunk és testvérünk a Krisztusban,

A segélyosztásokat és látogatásokat szeretett elnökönkkel élükön, — ki mindenütt ott van s mindenben derekasan részt vesz fáradhatatlanul, — választmányunk tagjai végezték felváltva, dicsérendő buzgósággal.

Az ügyeket 19. jkvi pontba foglalt gyűlési határozattal és az elnökségnek s tisztikarnak szükséghez mért intézkedéseivel vezettük.

A következő segélyezéseket teljesítettük. Kiosztottunk: 3095 $\frac{1}{2}$ kgr. kenyeret, 614 K 97 fillér értékben. — Fát 33 köbmétert — Nagyenyed város tanácsának szivességéből 220 K értékben. Húst 137 kgr. ot, 160 K 64 fillér értékben. Burgonyát 100 vékát 50 K értékben. Tejet 145 K 92 f. értékben és 316 K pénzesegélyt. — Így az összes segélyezés pénzértéke a múlt közgyűlésünk óta 1517 K. 92 fillér.

H i r e k.

Olvasd a bibliát.

Jézus Gethsemánében és a tanács előtt.

Máté ev. 23. r. 3–45. és 59–66. v.

Jer! lássuk az Úr keresztjét,
Melyet fölvelt értünk!

Mintha hallanók az intő szót: Old le a te sarudat, mert a föld, melyen állasz szent föld! A következő vasárnapok oly nagy feladatokat hoznak, hogy a részletekkel alig foglalkozhatunk. Elég, ha a gyermekek meglátják magát az Üdvözítőt; ha megérik azt a kimondhatatlan szeretetet, mely szenvedéseiből élénk táru.

Arany mondás:

Az Isten azt, a ki bünt nem tud vala, tevő mi értünk bűnné, hogy mi lennénk Isten igazsága ő benne. Kor. II. 1 5., 21-

Oktató jegyzetek:

I. Jézus Gethsemánében.

Szómoru órája volt ez Jézusnak; a ki oly sokakat felemelt és vigasztalt, ő maga retteg most és gyötrődik. Súlyos a teher, mely reá nehezedik; az egész világ bűne nyomja az ő szent és tiszta lelkét! a mi bűneink is ott voltak. (Ezs. 53., 6.) s mind-ezekért éreznie kell az Isten haragját. Keserű a pohár; előre lát

mindent: Judás csókját, Péter megtagadását, a gyalázatot, a halált, a mi hátállanságunkat és hűtlenségünket is! Nehéz a küzdelem; mennyire ostromolhatta a Sátán, hogy kísértéseivel végre talán mégis elbuktsa; s mindezt azért szenvedte, mert minket oly nagyon szeretett. Nagy volt az ereje, mert imádkozott és mert egészen belenyugodott mennyei atyja akaratába.

II. Jézus a tanács előtt.

Jézus Isten fia; ellenségei semmi bünt nem találtak benne. Ha elítélik, mégis csak Isten terveit valósítják meg, ki fiát azért küldte e világra, hogy értünk szenvedjen. Jézus az embernek fia; más különben nem lett volna szenvedés, a min keresztülment; mint embernek fia hordta a mi bűneinket, mint embernek fia felmagasztaltatott s egykor ő fog itélni is.

— **A budapesti ref. egyház decentralizálása** kérdésében f. hó 5-én tanácskozott az egyháztanács által e végre kiküldött bizottság dr. Kovácsy Sándor főgondnok elnöke alatt. A bizottság ama tagjai, a kik a tökéletes decentralizáció hívei voltak, a tárgyalások során kénytelenek voltak belátni, hogy ennek keresztülvitele nagy nehézségekkel megy mert utjában állanak az egyházi vagyon nagyobb részének fel nem osztható természete, az egyház közintézményei, a főváros lakosságának folytonos hullámozása és az egyes egyházrészek fejlettségében és anyagi erejében feltűnő nagy különbség. A bizottság véleménye tulnyomó részben Szilassy Aladár algondnok ama nézete felé hajlott a megoldás dolgában, hogy lelkiekben a kerületeknek teljes önállóságot kell biztosítani, anyagiakban ellenben, a központosítás fenntartása mellett, a kerületeknek csak nagyobb befolyást kell engedni. Az ülés végül Ballagi Aladár dr. elnöklésével öttagu bizottságot küldött ki az előzetes tárgyalásra s konkrét javaslat kidolgozására. A bizottság tagjai Kaciány Géza dr. tanár, Kádár Gusztáv műszaki tanácsos, Ligárt János százados, Somogyi Lajos dr. ügyvéd és Haypál Benő letkész.

— A horvát diákok és a glagolit liturgiális nyelv.

A horvát diákság között erős visszatetszést okozott a pápának ama döntése, a mely a glagolit liturgiális nyelv használatát erősen megszorította. A múlt hó 25-én a zágrábi egyetemen mintegy 300 diák gyűlést tartott ebben a kérdésben s három határozati javaslatot fogadtak el, a melyek közül egyenesen az „El Rómától!” jelszót adta ki arra az esetre, ha a pápa továbbra is korlátozni kívánja a glagolit nyelv liturgiális használatát. A másik határozatban tiltakoztak a pápai döntés ellen; a harmadikban pedig kimondták, hogy követelni fogják a horvát országgyűléstől a r. kath. egyházra vonatkozó költségvetési tételek törlését.

— **Prótestáns Világ.** Február 25-én ez alatt a czim alatt egy, a magyar protestantizmus érdekeit képviselő egyházi, politikai és társadalmi lap indult meg Budapesten ifj. Lukáts Gyula felelős szerkesztésében. A havonként egyszer, két ivnyi terjedelemben megjelenendő lap főmunkatársai: Algöver Andor, dr. Benda Jenő, Bány Endre, Blatniczky Pál és dr. Kovács D. Boldizsár. Előfizetési ára egy évre 3 kor.

— **A „Vasárnapi Ujság”** márczius 10-iki száma, 32 képet közöl, melyek nagyobb része a múlt napok művészi eseményeit illusztrálja: Telepy Károly és Poll Hugó festményeinek kiállítását a Várbazárban. A szépirodalmat Sajó Sándor és Lampért Géza versei, Mikszáth Kálmán és Pekár Gyula eredeti s Wharton Edith angolból fordított regénye és Krudy Gyula elbeszélése képviselik. Egyéb közlemények: tárczaczik a fővárosi villamos színházról, a vas- és fémipari kiállítás érme- Petőfy soproni emléktáblája, Roald Amundsen sarkutató arcképe és életrajza, idősb és ifjabb Ábrányi

Emil arczképe, közösen írt operájuk ismertetésével, képek a „Berlin“ hajó katasztrófájáról, Garai Ákos humoros rajzsorozata, életképek egy falusi kovácsműhelyből, tárczacikk a hétről s a rendes heti rovatok: Irodalom és művészet, Közintézetek s egyletek, Sakkjáték, Képtalány, Egyveleg stb. „Vasárnapi Ujság“ előfizetési ára negyedévre négy korona, a „Világkronika“-val együtt négy korona 80 fillér. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatában (Budapest IV., Egyetem-utca 4. sz.) Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap“ a legocsóbb ujság a magyar nép szavára, félévre két korona 40 fillér.

A pataki asszonyok hőstette.

(Vége)

Korán reggel talpon már a kollégiumnak aprajánagyja. Jól tudja az új sereg, mire való „ez“ a vakáció. Osztogatják a nagyobbak a kisebbeknek a szerepeket: ti ebbe, ti amabba a szobába hordjatok fel követ, ti meg a padlásra mentek, ti a tetőre s csak figyeljétek a jelszóra; ha halljátok az „ad arma“ kiáltást, mindenki siessen a kijelölt helyére és lásson dolgozhoz. Csak nem tőrjék el azt a szégyent, hogy Rajcsányi páter telepedjék le itt és fertőztesse meg jezsuitáival e mi tisztas kollégiumunkat.

E közben feltűnnek az udvaron a professzor urak is, díszbe, feketébe öltözve. Ünnepi ruha kell az ünnepi aktushoz. Mikor mindannyian egybegyűltek és elvégezték a szokásos reggeli istentiszteletet (ahol most a „Perel uram perlőimmel“ kezdetű alkalmoszerű éneket énekelték): megindulnak komoly, méltóságos menetben a kijelölt hely, a Görög Tamás háza elé. Bizony olyan volt ez, mint mikor a bárányt mézár-székre viszik.

Nagy csörtetéssel jön szembe a kirendelt katonaság, (mintha Góliátot látnád Dávid ellenében) és négyszöget formálnak a kijelölt helyen, a piacon. Oldalukon, vállaikon félelmetes fegyver s ezembe velük a professzorok csak egy iratsomagba vetik reménységüket. Sovány reménység; mit ér az igazság az erőszak ellen? Lehet az fényesebb is mint a fegyver, de nem tud halált osztogatni.

Sokáig kell várakoznia a komisszióra. Nagy áldomást ittak az este a biztos siker öröme, a páterek is még mélyebben néztek a pohár fenekére, mint máskor szoktak s egyiket-másikat jóformán csak a dobszó zavarta ki ágyából. A dobszó a vár udvaráról hangzott s indulást jelentett.

Megindult nagy sokára ez a menet is. Elöl Lehner várbíró díszes hajduival, mögöttük a kommisszió és a jezsuita páterek, hátul várbeli nép. Öröm sugárzik minden arctól, de lehangosabb a jókedv a páterek körében; óh milyen régen vártak erre az alkalomra, mennyi fáradságba, fúfangba került, míg meg tudták szerezni e mai nap diadalát! Zorgely Gergely kanonok karonfogva megy Rajcsányi háziönökkel s hangos nevetésük mint törsturás sebzi a türelmesen várakozó professzorok szívét. Sekrestyés is jön velük, szentelt vizet és füstölőt hozva, hogy az eretnekek kitakarodása után menten kitisztítsák a kollégiumot a metalán még ott lappongó gonosz szellemektől.

A színhelyre érve Kossovics alispán felemelt hangon felolvassa a kegyelmes király rendeletét és felszólítja az „iskolai coetus“ elöljáróit, hogy annak ér-

telmében adják át a kollégiumot a jelenlevő jezsuitáknak. Erre Füleky rektor ur hosszabb beszédbe kezd és elmondja, hogy a kollégiumot a református hiten levő főurak fundálták, azután a felséges Rákóczi fejedelmi család vette kegyes gráciájába, legujabban meg Pálffy főhadparancsnok ur is praesidiumot biztosított nekik, amint ezek bővebben elvannak beszélve a magával hozott irásokban.

Kossovics már unja a hosszú beszédet, nem ér ő reá arra, hogy itt predikációt haligasson s ezért közbevág:

Jó, jó! csak adják be folyamodásukat a Felsőnek, de a rendelet végrehajtásától ő el nem áll.

— Hadd maradjunk a királyi döntés leérkezétségig „intra dominium“ — kérleli Füleky.

— Nem, nem! „Extra dominium“ is lehet keresni az igazságot, — felel türelmét veszve Kossovics.

— No hát ez ellen meg protestálunk! — szól erélyesen Füleky.

— Eh! — kiált Kossovics magából kikelve a király csak nem fog perelni alattvalóival! És int dühösen a hajduknak a kollégium irányában: előre!

— Ad arma! — sivit fel egy fülsiketítő éles hang az oda tolongott mendikánsok csoportjából (tumultus nem lehet mendikáns nélkül, hát még ha a kollégiumról van szó!) — Ad arma, ad arma! — visszhangozza száz gyerekhang előbb az utcán, majd benn a kollégium udvarán és megszólalnak a harangok a kis factoronyban: baj van, baj van, jó emberek, segítetek! és zeng és kong panaszos hangjuk siralmasan, szivtépően.

A piacon tolongó medikáns-sereg közrefogja professzor uraimékat és mint tenger az uszó sziget, ragadja őket a kollégium felé és be annak kapuján. Amint az utolsó mendikáns is berohan a Trója nevű épületrés „kis kapuján“, az bezárul a nyomban utána üggető hajdu orra előtt s felhangzik a jelszó: a kapuhoz!

Nosza lába kél valamennyi mozgó jószágnak. A tógátusok is neki gyürköznek és lekerül a padlásról láda, törött szék, nyugalomba vonult asztal, a tantermek padjai is kifelé indulnak s a kapuhoz vándorolnak. Egy-kettőre megtelik a mennyezetig az a hosszú folyosó, mely a „kis kapun“ az udvarra vezet az épület alatt. Most már hadd döngessék a kaput.

Döngetik is. Biztatja a hajdukat Rajcsányi páter meg a zord nevű Zorgely Gergely kanonok, s azok emberül neki látnak a puskatussal. Jobb is minél közelebb férközni a kapuhoz, itt nem ér az a közapor amelyel ablakból, háztetőről fogadja kellemetlen vendégét a diáksereg. A páterek is jönnek látják a fal tövébe, a faltámasztó oszlopok fedezete alá huzódni; ott szorong Rajcsányi is szentelt vízzel meg füstölőjével, amelyeket a megfutamodott sekrestyéstől vett át, de amelyeknek aligha jut ma szerep.

A vészharangok kongása, az ad arma! incendium! kiáltás az otthon időző asszonynépet is kihozta az utcára. Hiszen igaza volt a cigánynak, aki így oktatta meg fiát a diák jelszavakra: Te more! ha azt kiáltják nincsen dió (= incendium), lapulj, mert a tűz helyén még ragadhat valami a kezéhez, de ha ezt hallod: vadalma! (= ad arma) akkor szaladj, mert akkor már ott nagy veszedelem van. Jöttek hát az asszonyok is és megesett a szívük azon, amit láttak, felforrt a vérük, hogy ezt a jó diáknépet akarják elzavarni a városból.

— Ne hagyjuk, mentsük meg a kollégiumot!
— kiált Szálkáné, egy amazon-termetű asszony és izmos karja utat nyit a kapudöngető hajdukig. Félre is tolták onnan a hajdukat diadalmasan.

— Csak nem hagyjuk magunkan száradni azt a szégyent, hogy nem bírunk a csöcselékekkel? Le a molnárokért a Bodrogra! — hangzik Lehner várbíró ingerült hangja. Pár pillanat és ime fejszéssel, bárdokkal jönnek a molnárok, félreszorítják az asszonyokat a kaputól és nem hiába izzadnak; csak úgy reccsen csapásaik alatt a kemény tölgyfakapu.

— Hozzuk el mi is fegyvereinket! — vezényli a hős Szálkáné. Hazafut ki-ki és néhány pillanat alatt megtelik az utca. Szuronyerdő közeleg, a gyerekek középora utat nyit a seregnek, s im, megvillan a távolról szuronyerdőnek látszó — piszkafa, lapát, szénvónó az asszonyok kezében.

A diákok mind a háztetőre tódulnak nézni mi lesz ebből.

Van is látnivaló elég. A katonaság már eltisztult az ő középorukra, most a hajduság menekül az asszonyi szerszámok nyomaival hátukon, fejükön. A molnárok is — kitérnek bölcsen előlük (hiszen „az okosabb enged”). De még ott szorongatnak, ott lapulnak a jezsuita páterek a fal mellett.

— Csak a fejét, hogy meg ne sántuljon! biztatják a diákok, de nem is kell nekik biztatás. Sok volt már a rováson, most kiöntik bosszújukat. És csattogott a piszkafa. sujtott a lapát és szénvónó. A jezsuiták utoljára könyörgésre fogták a dolgot és életüknek mégis kedveztek.

Igy futottak, loholtak el nagy szégyenkezve vissza, vissza a vár oltalmába, hátukon, fejükön, egész testükön a „parádés” kivonulás kellemetlen emlékeivel. Kacagni való história.

A piszkafa hős amazonaink kezében megtette szolgálatát, visszaadta a kollégiumnak a szabadságot. Délben vígan rezgett végig utcákon és a mezőn a kollégium nagyobbik haragja: győztünk, élünk!

Attius Lenci.

A Dr. Schmidt G. főtörzsorvos és physikus által feltalált hies

FÜL-OLAJ

megszüntet gyorsan és alaposan időközi **süket-séget, fülfolyást, zúgást és nehézhallást** meg idült esetekben is. Ára üvegenként használati utasítással 2 frt. Kapható **Debreczenben, Kossuth-utca 8. szám** az „Arany Egyszarvu”-hoz című gyógyszer-tárban.

Agrár takarékpénztár r. t. Maros-Vásárhelyt.

Teljesen befizetett részvénytőke egy millió kor.
Fióktintézetek és kirendeltségek: Csikszereda, Gyergyó-szentmiklós, Marosludas, Marosujvár, Nyárádszereda, Parajd, Sz.-Udvarhely és Székely-Keresztur.

Van szerencsénk értesíteni, hogy Széchényi-téri intézeti házunk földszinti sarokhelyiségében külön

Bank és Pénzváltó-üzletet

létesítettünk, melynek üzletköre a következő:

1. **Értékpapírok, idegenpénzek** és érmek vétele és eladása.
2. **Tőzsdei megbízások** teljesítése.
3. **Sorsjegyek eladása letétjegyre** csekély foglaló lefizetése ellenében, a fennmaradó vételért az intézet mérsékelt kamat mellett kölcsön adja, — akár pedig egyenlő havi **részletfizetésre** is. — Az első részlet lefizetése után a sorsjegyekre eső nyereség már a vevőt illeti.
4. **Sorsjegy igérvények** kibocsátása minden huzásra.
5. **Árfolyam veszteség elleni biztosítás.**
6. **Kisorsolt sorsjegyek** és egyéb sorsolt érték-papírok beváltása.
7. **Előlegek nyújtása értékpapírokra** a legmérsékelt kamat mellett.
8. **Osztlysorsjegyek elárasítása.**
9. **Takarékbetétek tvétele** könyvecskékre, folyó- és cheque számlára.
10. **Szelvények beváltása** és új szelvényvek beszerzése.
11. **Utalványok és hitellevelek kiállítása** bel és külföldi piacokra.
12. **Letétek. Elfogadunk értékpapírokat, okmányokat** kezelésre vagy lepecsételt csomagban megőrzésre mérsékelt díj mellett.
13. **Magánpénztárak (Safe deposit)** Értékpapíroks okmányok, ékszerek, végrendeletek stb, tűz- és betörésmentes megőrzésére szolgáló rekeszek olcsó díj melletti bérbeadása.

1. **Költségmentes megvizsgálása** sorsjegyek és mindennemű sorsolás alá eső értékpapírok huzásának.

15. **Kivndorlóktól érkező** pénzek, utalványok és chequek legolcsóbb beváltási helye.

Foglalkozunk egyáltalán mindazzal, a mi a bank- és pénzváltó üzlet körébe vág és szívesen szolgálunk elvilágosítással és utbaigazításokkal.

pénzváltó üzlet hivatalos órái:
délelőtt 8—1 óráig
délután 3—6 óráig.

Agrár Takarékpénztár Részvényársaság
Maros Vásárhelyt.

FERENCZ JÓZSEF KESERÜVIZ

AZ EGYEDÜL ELISMERT KELLEMEZSÉZŐ TERMÉSZETES
HASHAJTÓSZER.

„VASÁRNPAP“

EGYHÁZTÁRSADALMI KÉPES HETILAP.

== AZ ERDÉLYI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET EGYHÁZI ÉRTEKEZLETÉNEK KIADÁSA. ==

Szerkesztik: Tóthfalusi József ref. lelkész és Paál Gusztáv ref. koll. tanár, Maros-Vásárhelyt.

Mi a „Vasárnap“ célja?

A „Vasárnap“ célja az, hogy legyen a mi olvasni tudó és olvasni szerető magyar és első sorban erdélyi református magyar véreinknek komoly irányu, egészséges szellemi táplálékot adó, a világ dolgairól helyesen tájékoztató olvasmánya, a melyből tápot merítsen hitének, vallásos szükségletének; megismertesse teendőivel, hogy azok teljesítése által igaz keresztyén magyar ember lehessen.

Hogyan fizessünk elő a „Vasárnapra“?

A „Vasárnap“ előfizetési díja egész évre 4 korona, félévre 2 kor., negyedévre 1 korona. Előfizetünk úgy, hogy a megfelelő előfizetési díjat postán utalványozva a „Vasárnap“ kiadóhivatala címére Maros-Vásárhelyt, Szentgyörgy-utca 9. sz. címre elküldjük. A megrendelést célszerűen eszközölheti mindenki a maga illetékes lelkésze útján is, a ki szívesen fogja az előfizetési díjat hozzánk elküldeni.

Ne hanyagoljuk el a megrendelést, hogy a lap küldésében fennakadás ne álljon elé.

A „Vasárnap“ jutányos áron hirdetések is elfogad.

